

Ret i, at der forsaavidt ved Vedtagelsen af denne Bestemmelse vil finde en Tilbagegang Sted, som de Haandværkere, der arbeide for Landboerne, heller ikke kunne boe indenfor denne halve Mill fra Kjøbstaden, men den ærede Minister maa jo dog vel erindre, at det her er vedtaget, at alle Landhaandværkere fremtidig skulle have Tilladelse til at arbeide for Kjøbstæderne; og forsaavidt finder der altsaa ingen Tilbagegang Sted. Seet fra det Standpunkt, hvorfra man indrømmer Nødvendigheden af en Overgangstilstand, troer jeg dog, det maa erkjendes, at det vil være en meget stor og væsentlig Overgang, naar man giver de vigtigste Haandværkere, navnlig dem, der ere de talrigste, Tilladelse til at boe umiddelbart op til Kjøbstaden. Hvad vil det i Virkeligheden sige for Landboerne, at der ikke maa boe Haandværkere indenfor en halv Mills Afstand fra Kjøbstaden? Det maa herved jo vel erindres, at efter de Bestemmelser, Loven iøvrigt indeholder, er det ikke en halv Mill fra Kjøbstadens yderste Grændse, men en halv Mill fra dens Aeltorv, saa at Haandværkerne i de fleste eller idetmindste i mange Tilfælde vilde kunne boe umiddelbart op til Kjøbstadens Grund. Jeg troer, at den Bestemmelse, som her er foreslaaet af den ærede Rigsdagsmand for Svendborg Amts 6te Valgkreds, er en meget vigtig Bestemmelse, men som dog ikke i nogen væsentlig Grad berører den Frihed til Ethvert paa Landet, man forøvrigt tilsigter at give ved Loven.

S. Sage: Naar det 3die Punktum i § 27, som Udvalget har foreslaaet at skulle udgaae, bliver saaledes modificeret, som den ærede Indenrigsminister har antydet, skal jeg for mit Bedkommende Intet have imod at stemme derfor. Udvalget har anseet det for vigtigt, overalt hvor der ifølge denne Lov kunde være Tvivl, at opretholde den Grundsætning, at Bedkommende havde Ret til Recurs til Domstolene, naar der forlaa en administrativ Afgjørelse; for at opretholde denne Grundsætning, troer jeg det rigtignok rettest, som Udvalget har foreslaaet, at lade Bestemmelsen foreløbigt udgaae; Udvalget kan da mellem 2den og 3die Behandling overpele, hvorvidt

en Redaction omtrent som den, den ærede Indenrigsminister antydede, kunde vedtages. Med Hensyn til det Forslag, der er stillet af det ærede Mindretal, Rigsdagsmanden for Svendborg Amts 6te Valgkreds (S. A. Hansen), da maa jeg meget bestemt erklære mig derimod. Jeg troer rigtignok ikke der kan være Tvivl om, at der overalt paa Landet er en stor Trang til de Haandværkere, der ere omtalte i § 27, og da Amtmanden hidtil har kunnet give Bevilling til dem Alle, med Undtagelse af Glarmestere og Hvedebrødsbagere, (hvilke sidste Udvalget har foreslaaet at optage) som ikke kunde erholde Bevilling i mindre end $1\frac{1}{2}$ Mills Afstand fra Kjøbstaden, saa vilde Landet sikkert gaae betydelig tilbage med Hensyn til disse Haandværk, hvis dette Forslag vedtoges. At man tilføjer Glarmestere, er vel i sin Orden; thi hvorfor skal en Mand vente med at faae sine Ruder indsatte, til han muligvis fra Kjøbstaden kan faae en Mand, som kan gjøre det? Og hvorfor skal man paa Landet spise gammelt Hvedebrød? Den fattige Mand sætter stor Pris paa at faae frisk Hvedebrød til sin Kaffe, som han nyder jævnlig. Jeg troer derfor, at man efter de Grundsætninger, der hidtil have gjort sig gjældende ved Afstemningerne, maa stemme for Fleertallets Forslag.

Det Underændringsforslag, der af Rigsdagsmanden for Maribo Amts 4de Valgkreds (Monrad) er stillet til det Forslag, der er fremkommet fra Rigsdagsmanden for Holbæk Amts 2den Valgkreds (Eschering), skal jeg stemme for, vel at mærke, dersom de Aarstal, der her ere anførte, ikke blive forandrede; men dersom man vil sætte en længere Tidsfrist end til 1867 og 1873, vil jeg ansee det meget heldigere at vedtage Loven, som den foreligger; thi jeg troer, at naar denne Lov har virket nogle Aar, vil Resultatet blive, at man saavel i By som paa Land finder sig vel ved, at Indskrænkningerne ere hævede, og da vil Stemningen for, at en Forandring skal indtræde, være saa stærk, at hvis Ophævelsen f. Ex. var udsat til om 20 à 30 Aar, vilde den lovgivende Magt længe for sole et Tryk, som vilde bevæge den til at foretage Forandring.